

Panu Saaran päivänä

Tänään on ollut koko päivän Saaran päivä. Syystä, joka kohta selviää, tuli mieleen eräs Oulun kuuluisimmista el-leipä kuuluisin Saara, Sara Elisabet Wacklin. Näin olen totuttanut nimen kirjoittamaan, vaikka suomalainen Saara näyttää esiintyvän varsin virallisissakin teksteissä. Kirkonkirjoissa varmasti on vain yhdellä "aalla". Vieraat puhuttelivat tietysti Sara-mamselliksi tai mamselli Wackliniksi, mutta oppilaat eri puolilla Suomea Tante Sasaksi.

Viikko sitten hälytettiin minut ystävällisesti jälleen keran vanhan raunioille. Riensin paikalle, jossa vielä hetki sitten oli Marjamaan komea puutalo ja tuonakin hetkenä vielä osa Kinon seinistä ja kattoa osa. Kuormassa oli valtava läjä lehtiä, mikä mistäkin kolosta ja täyttestä löytyneitä. Ensimmäisiä käteenki osuneita oli HEMMET OCH SAMHALLET N:o 7&8n September 1891. Redaktör: Rosina Wetterhoff. Painopaikka: G.W.edlund Helsingissä. Lehden etusivun täyttää artikkeli, jonka otsikkona sanat Sara Elisabet Vacklin. (Vacklin tässä koko ajan yksinkertaisella V:llä). Kuvakin on ollut, kuva J.E.Lindhin tunnetusta öljymaalauksesta, mutta se on leikattu irti.

Artikkelin on allekirjoittanut A.K., ja se lienee ensimmäisiä Saran elämäkertoja. Alkukappaleessa Saraa nimitetään Suomen ensimmäiseksi kirjailijattareksi, ja kirjailijantyöstä annetaan lopussa varaukseton tunnustus. Luonteesta A.K. kirjoittaa, epätavallisen tarmokas ja sitkeä, sammumaton tiedonjano, reipas huumori, käytännöllinen, hyväsydäminen, uskollinen, ja avoin, mutta myös levoton, vaihtelua etsivä, varsin oma-laatuinen (originelli), itsepäinen, kiivas, minkä lisäksi hänellä oli jonkin verran taipumusta omapäisyyteen.

Kirjoittaja käyttää hyväseen myös Saran lähinnä omaelämäkerralliseksi oletettua kertomusta Julmasta, joka Saran ilmoituksen mukaan merkitsi suomen kielessä ruma. Julma=ruma? Mitä sanovat suomen kielen tutkijat?

A.K. aloittaa artikkelinsa toteamuksella, että (siis 1891) Suomen suurista miehistä monet ovat nähneet päivänvalon Pohjanmaalla, Franzén Oulussa, Runeberg Pietarsaarsa, Topelius Udessa-

lepyyssä, Castrén Tervolassa (sijoittaa sen tosin Tornion pohjoispuolelle!), ja myös Snellman oli pohjalaista sukua. Suomen poika oli myös G.H.Melin, ruotsalaisen historiallisen novellin luoja. Oli muuten Sara W:n serkku, joka sittemmin oli suureksi avuksi, kun Sara kirjoitti kertomuskoelmansa. Ei pidä unohtaa myöskään Päivärintaa, sanoo A.K. Sitten hän tulee Sara Elisabetiin.

Minua on usein huvittanut melko yleinen käsitys jopa vaakuuttelu, että em. merkkimiehet ja -nainen, ruotsiksi kun kirjoittivat, muka olisivat olleet ruotsalaisia. Tosiasiahan lienee, että vain Snellmanien esi-isä on joskus tullut maahan lännestä, lounaasta. Sinänsä yhdentekevää, sillä Suomi oli heidän isänmaansa. Sara W:n isänisän isänisä oli Iisalmen Pielaveden Vakkoloita, sitten Oulun postimestari. Useimmat Oulun Wacklinit olivat kauppiaita ja merenkävijöitä. Äidin puolelta Sara oli Uhlborgeja. Äidinisän suku yhdisti Saran myös monen polven oululaissukuihin Bongeihin ja Pilckareihin.

Wacklineja oli äidin puolelta myös F.M. Franzénin äiti, Helena Schulin. Schulinit olen tiennyt Suhosiksi. Sattumalta tätä naputtaessani huomasi prof. S.-E.Äströmin tiedonannon Genoksessa (4/68), jossa kerrotaan, että Oulun ensimmäinen Schulin, Mikael, oli erään Juho Suhoson poika Joroisista. Vaikka Oulun porvarit pitivät häntä alhaissäätyisenä(!), sai kuin saikin hän Oulussa kauppa-oikeudet.

Franzenit tiedämme Käki-salmen Franseeneiksi, kantatalo muistaakseni Franssila. Helena Schulinin toinen mies oli Lars Henrik Keckman. Suvun juuret löytyvät Paltamosta: talollinen Olavi Kähkönen ja Riitta Hannun tytär. Topeliukset tiedämme Toppi-loiksi. Paltamoon joudumme myös M.A.Castrénin pappiseisi-isiä jäljittäessämme, siinä vaiheessa Castreen. En nyt muista, mistä oli kotoisin ensimmäinen nimensä latinaistanut. Eräs tämänkin suvun esiäideistä oli Kähkönen - Keckmanija. Matias Aleksanterin äidin suku, Fellmanit, on alkuaan listä...

Iloisena totean, että nyt omassakin suvussani on yksi Saara, ensimmäisen kerran, luulen, yli 300 vuoteen! Onnea siis Saaroille!